

Tzizit, Techelet, Tefillin – How many Mitzvot?

- The Gemara on 37b (commenting on the Mishna) deals with the question of whether the 4 tzitzit are counted as a single mitzvah or 4. On 38a, the Gemara asks similar questions about Techelet and Lavan (the blue and white of the tzitzit) and the two Tefillin. What does it mean for these to be a single mitzvah or a multiple? What does it mean in the Gemara? Might it have meant something else?
- The source below is the Rambam's Shoresh to the Sefer HaMitzvot. There he explains the principles for counting mitzvot. Shoresh 11 deals with how one counts components of a mitzvah. The Maaseh Nissim is a record of questions asked by R. Natan HaBavli to R. Avraham ben HaRambam. This Teshuva is about this Shoresh. What is the Rambam's rule and try to use it for the three cases under discussion.
- How does the Ktav VeHakabbala understand the proof for this in the pesukim?

ספר המצוות לרמב"ם שורש יא

השרש האחד עשר שאין ראוי למנות חלקי המצוה בפרט חלק חלק בפני עצמו כשיהיה המקובץ מהם מצוה אחת: פעמים יהיה הצווי האחד שהוא מצוה אחת יש לו חלקים רבים. כמו מצות לולב (ע' קסט) שהיא ארבעה מינים. הנה לא נאמר כי פרי עץ הדר מצוה בפני עצמה וכפות תמרים מצוה בפני עצמה וענף עץ עבות מצוה בפני עצמה וערבי נחל מצוה בפני עצמה. לפי שאלו כלם הם חלקי המצוה. כי הוא צוה לקבצם ואחר קבוצם תהיה המצוה לקיחת הכל ביד הידוע. ועל זה ההקש בעצמו אין ראוי שיימנה אמרו (ר"פ טהרה) במצורע שהוא יטהר בשתי צפרים חיות ועץ ארז ואזוב ושני תולעת ומים חיים וכלי חרש בשש מצות. אבל טהרת מצורע מצוה אחת (ע' קי) בכל תאריה ומה שיצטרך בה מאלו וזולתם כלומר הגלות. כי כל אלו הם חלקי המצוה שנצטוו בה והוא טהרת מצורע והוא שתהיה על התואר הזה. וזה ההקש בעצמו בהיכר שצונו שנעשה למצורע בעת טומאתו כדי שירחיקוהו והוא אמרו (תזריע יג) בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא. ואין פעולה מכל אלו מצוה בפני עצמה אבל קבוצם הוא המצוה (ע' קיב) והוא שאנחנו נצטוו שנעשה הכר למצורע עד שיכירהו כל מי שיראהו וירחיקוהו והכרתו תהיה בכך וכך. כמו מה שצונו (אמור כג) שנשמח לפני "י" היום הראשון מסוכות ומבואר שהשמחה היא תהיה בלקיחת כך וכך. וזה השרש דק להבין מאד. ואופן דקותו מה שאספר לך. וזה שכל מה שאמרו החכמים (מנחו' כז א - כב ב סוכה מז א) בו שהדבר הפלוני והפלוני מעכבין זה את זה הנה הוא מבואר שהם מצוה אחת. כמו ארבעה מינין שבלולב ולחם הפנים עם לבונה זכה שתיעשה עמו שלשונם מזה (מנחו' כז א) הסדרים והבזיכין מעכבין זה את זה, הנה זה מבואר שהיא מצוה אחת. וכן כל מה שיתבאר לך שהתכלית המבוקש לא יגיע בחלק אחד מאותם החלקים הנה הוא מבואר כי קבוצם הוא הענין הנמנה. כמו הכרת המצורע שיתבאר לך שהוא אילו היא בגדיו פרומים לבד ולא פרע ראשו ולא עטה על שפם ולא קרא טמא שהוא לא עשה דבר ולא הגיע הכרתו עד שיעשה כלם. וכן טהרתו לא תגיע אלא בכל מה שזכר מן הצפרים ועץ ארז ושני תולעת והגלות ואז תגיע לו טהרתו. ואמנם מקום הקושי הוא בדברים שאמרו בהם אינם מעכבין זה את זה. כי העולה במחשבה שאחר שאלו החלקים כל חלק מהם בלתי צריך לחבירו שיהיה כל חלק מצוה בפני עצמה. כמו שאמרו (שם) התכלת אינו מעכב את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת. והנה היה אפשר לנו שנאמר שלבן ותכלת יימנו בשתי מצות לולי מה שמצאנו להם לשון מבואר במכילתא דרבי ישמעאל (בעש' יד הובא מספרי) והוא אמרם שם יכול שהן שתי מצוות מצות תכלת ומצות לבן תלמוד לומר והיה לכם לציצית מצוה אחת היא ואינה שתי מצות. הנה כבר התבאר לך שאפילו החלקים שאינם מעכבין זה את זה פעמים יהיו מצוה אחת כשיהיה הענין אחד. כי הכוונה בציצית למען תזכרו. אם כן כלל הדבר המחייב לזכרון מצוה אחת יימנה. הנה לא נשאר לנו אם כן שנביט במנין המצות לאמרם מעכבין או אינם מעכבין כי אם לענין לבד האם הוא ענין אחד או ענינים רבים כמו שבארנו בשרש התשיעי מאלו השרשים שאנחנו משתדלים לבארם:

ש"ת מעשה ניסים סימן ה

התבוננתי במה שזכרו ז"ל בשרש י"א מזה הספר כי כל מה שבא לחכמים בו מאמר, כי הענין פלוני ופלוני מעכבין זה את זה, הדבר ברור כי הוא מצוה אחת, כמו ארבעה מינין שבלולב, ולחם הפנים עם לבונה זכה הנעשה עמו, אשר אמרו בזה הסדרים והבזיכין מעכבין זה את זה, - מזה מבואר, כי המה מצוה אחת: וכן כל אשר יתבאר לך, כי התכלית המבוקש לא יגיע בחלק אחד מאלו החלקים, אז ג"כ הדבר ברור, כי קבוצם הוא הענין אשר ימנה, כמו הכרת המצורע ושאר המאמר. וקשיא לי אליבא דהא מימרא לחדא ואפילו מדידה ז"ל, שהרי אכילת פסחים או מעכבא או לא פלוגתא דר' יהושע ור' נתן ורבנן דר' יהושע ור' נחמן לא מעכבא, אלא אפילו בשר טמא וחלב קיים, אם זרק את הדם הורצה: וכן נמנו עליו וחזרו ונמנו, אפילו אחרונים שאין להם כח אחד ואחד יצאו ידי חובתן בזריקת הדם: ורבנן סברי, אכילת בשר מעכבא, ואם נטמא בשר וזרק את הדם לא הורצה וחייב בפסח שני: וכן נמנו וחזרו ונמנו וכו' אחרונים לא יצאו ידי חובתן לעשות פסח שני. והוא עצמו ז"ל פסק כרבנן, דאכילה מעכבא, ואם כן הויה לה שחיטת הפסח וזריקת דמו ואכילתו כולן מצוה אחת, כההיא דאמור רבנן פסח מתחילתו לא בא אלא לאכילה. והנה עמדו בזה המשפט שתי האותות הנזכרות, האחת כי אמרו בו מעכב, והשנית כי התכלית המבוקש לא יושג בחלק אחד מאלו החלקים, וא"כ ראוי שקבוצם הוא הענין הנמנה, ומה הפרש בין זה לבזיכין, בפסח נאמר ושחטו והדר ואכלו, ובזיכין נאמר ושמת אותם שתי מערכות והדר ונתת על המערכת לבונה זכה, ובזה אמרו מעכב, ובזה אמרו לעכב. ובכאן לא יושג התכלית המבוקש בחלק אחד, כי לא יועיל לו הזביחה, ולא תשלם לו מצוה, ולא יספיק לו מבלי פסח שני: ובזיכין לא יועיל לו הלחם, ולא תושלם לו המצוה, וא"כ נשתוו. ועם כל זאת כבר מנה ז"ל שחיטת הפסח מצוה, ואכילתו מצוה אחרת...

אמנם מה שנאמר בו אין מעכבין זה את זה אמר בו ז"ל בסוף השרש: אמנם הקושי בדברים שאמרו בהם אין מעכבין זה את זה, והיה עולה במחשבה, מפני כי אלו החלקים כל חלק מהם אינו צריך לחבירו שיהיה כל חלק מצוה בפני עצמו, כמו שאמרו, התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת, והיה ראוי לנו שנאמר, כי לבן ותכלת ימנו בשתי מצות, לולא מה שמצאנו להם מאמר מבואר במכילתא דר' ישמעאל ואמר שם: יכול שהן שתי מצות, מצות תכלת ומצות לבן, ת"ל והיה לכם לציצית, מצוה אחת היא ואינה שתי מצות, והנה נתבאר לך, כי אפילו החלקים אשר אינם מעכבין זה את זה, יכולים להיות מצוה אחת, כאשר יהיו ענין אחד, כי הכוונה בציציות למען תזכרו כללו של דבר הנצרך לזכירה ימנה מצוה אחת. עד כאן לשונו. ונתבאר, כי הענין הכולל שאר המעשים הוא המבוקש במנין מעכבין נסמוך, ולא נשאר מקום להנאמר מעכבין ואין מעכבין. וכן אמר ז"ל בתשלום המאמר ולא נשאר א"כ שנביט במנין המצות אל מאמר מעכבין ואין מעכבין, אך אל הענין בלבד, אם הוא ענין אחד או רבים. וא"כ היוצא מכלל המאמר אם באה הראיה כי הענין תמים, אז לא נתבונן להנאמר מעכבין ואין מעכבין, ואם אין לנו ראיה אז נביא ראיה מעכוב, כמו בזיכי לבונה ולחם הפנים ודומיהם. אך זאת הסברה נסתרת מהסברה בתפלין, כי שתי התפלות מסכימים לתשלום ענין אחד, והוא האמור (והיו) [והיה לך] לאות על ירך (ולטופפות) [ולזכרון] בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך. והנה נאמר בפירושו, שהכוונה היא, שתהיה תורת ה' בפיך, כמו הזכירה בציצית, שהיא הכוונה המכוונת, ועם כל זאת כבר מנה שתייהן בשתי מצות. ואמנם, מה שנתן ז"ל סבה למנות שתי מצות בחלוף לציצית, ואף כי התכלת אינה מעכבת את

הלבן והלבן אינו מעקב את התכלת, כמו התפילין של יד אינה מעקבת של ראש ושל ראש אינה מעקבת של יד, במאמרם בגמרא מנחות מאן דלית ליה שתי מצות חדא מצוה לא נעביד. ואמרו - וכבר נתבאר לך קריאתם לתפילין של ראש ושל יד שתי מצות, אי משום הא לא אריא מפני שכבר מצאו להם כמו זה הלשון, ואינה אלא מצוה אחת, וזה שאמרו אמר רבא לולב בימין ואתרוג בשמאל מאי טעמא הני תלת מצוה והכא חדא מצוה, ואין ספק כי מצות לולב יחידית כוללת ארבעת המינים, ועם כל זאת קראום ארבע מצות, בדרך שהמה חלקים למצוה, ויתכן שיהיה מאמרם בתפילין שתי מצות על זה ההיקש וזאת הכונה. ועוד כי ראוי שתהיה חדא מצוה בדרך כי הענין המכוון בהם אחד, למען תהיה תורת ה' בפיך, כמו שהענין בציצית למען תזכרו לסברתו בפירוש המכילתא. וכאשר תתבונן בדברי המכילתא לא יראה לנו שיכריע, כי ראית התנא מההסכם בענין, כי כבר מצאו הרבה מצות מסכימים בענין אחד, והוא זכר יציאת מצרים, מצות שבת זכר יציאת מצרים, ושאר המועדות זכר יציאת מצרים, ומצות תפילין זכר ל"מ, ומצות בכורות זכר ל"מ, ולא יתכן לנו שנעשה כל אלו מצוה אחת. אמנם היותר ראוי שנאמר, כי הראיה על התכלת ולבן מצוה אחת ממאמר הפסוק והיה לכם לציצית בלשון יחיד, ולא אמר והיו בלשון רבים. וע"פ זה ההיקש בתפילין, אשר נאמר בהם בשתיים והיה (לך) לאות על ירך ולטוטפות בין עיניך. ויחזק זה כי הברכה על שתיהן אחת, ואילו היו שתי מצות לא הספיק בשתייהן ברכה אחת, כאשר לא יספיק באכילת פסח והזבח ברכה אחת, ממאמר המשנה לא זו פוטרת את זו ולא זו פוטרת את זו. ויטיב יתבונן - יאריך אלקים ימיו, מה שנובך בו עבדו בהבנת אלו השרשים, ויודיע מה אצלו בזה.

התשובה. הבדל גדול בין אמרם דבר פלוני מעקב דבר פלוני, ובין אמרם בשני דברים מדובקים מעקבין זה את זה, אשר זה יורה כי המה חלקים מקושרים שניהם ביחד, אשר [בעשייתם] תעשה המצוה נרצית, כמשל מהמשלים אשר הביא ז"ל: אמנם במאמרם דבר פלוני מעקב פלוני, כמשל מהמשלים אשר הבאת, לא יתחייב ממנו, כי שני הדברים, ר"ל המעקב והמעוקב, מצוה אחת, מפני שכבר יעקב המצוה מה שהוא חוץ ממנה, כמו שיעקב המלח בהמנעו הרבה מצוות מן הקרבנות, ולא יתחייב מזה, כי באמרו ית' על כל קרבנך תקריב מלח, ואמרו וכי תקריב קרבן מנחה וכו' למשל מצוה אחת. והברור הזה יספיק מבלי צורך אל אריכות בו.

ואמרם אכילת פסחים מעקבא לזריקה אין זה בקשור הזריקה באכילה ובזריקה, אשר היא גמר מצות שחיטה, ואם היו מצוה אחת היה אומר שחיטת הפסח ואכילתו מעקבין זה את זה, ואיך יתכן שיאמר זה, או יקיש לבזיכי לבונה ולחם הפנים, עם היות השחיטה תלויה בזמן אחר חוץ מזמן מצות האכילה: כי מצות השחיטה מחובת יום ארבעה עשר עד ארבעה עשר יום לחודש הזה ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים, ומצות אכילה בלילי חמשה עשר ואכלו את הבשר בלילה הזה, ואין כזה ארבעת מינים שבלולב, ולא בזיכין, ולא לחם הפנים. ועוד שחיטת הפסח מצוה שיש בה כרת, ואכילתו דומה לשאר מצות עשה שאין בה כרת, כי לו קרב הפסח בזמנו ונמנע מלאכלו לילי ט"ו, כבר קיים המצוה בשחיטה ופטור מן הכרת ופטור מן פסח שני. ואיננו כאשר חשבת, כי בשחיטה לא קיים המצוה אם לא אכל אבל בשחיטה קיים המצוה כאשר היו לו אוכלין ראוי, ואפילו לא אכלו. והנה נתבאר כי אין עליו ז"ל קושיא מהפנים האלה.

אמנם הקושיא בחלק השני, אשר חייב בו מה שחייב, והיא ממה שיתכן אשר ישגה בו בעל עיון בכדומה ואנחנו נגלה מסתורה. אמנם אמר בלולב ארבע מצות, ידוע כי המה חלקי מצוה, ובדל בין זה ובין אמרם בתפילין שתי מצות, כי ארבעה מינים שבלולב מעקבין זה את זה, ואם מצא דרך משל שלשה מהם ונמנע למצוא הרביעי, לא קיים באשר /לא/ נמצא מהם מצוה כלל, ועל כן לא תתכן הברכה אך על כולם יחד. והתפילין אינם כזה, אלא אם מצא של ראש זולת השל יד, ושל יד זולת השל ראש קיים בה המצוה, ועל כן יברך עליה כאשר נבאר. והתבונן מאמרם בתפילין מאן דלית ליה שתי מצות חדא מצוה לא נעביד, ולא יאמר כזה בלולב, אבל הדין בחלופו כאשר בארנו. בכללו של דבר כל חלקים שקצתם מעקבים קצתם, ולא תתקיים המצוה אך בכולם, אז המה מצוה אחת באין חולק כאשר באר בהחלק הראשון, ואיננו כאשר חשבת ממאמרם בסוף השורש, אשר לא התבוננת תכלית ההתבוננות. אין מאמרם בסוף השורש מתנגד למה שהשרישו בתחלתו אבל כונת מאמרם באחרונה ולא נשאר א"כ שנביט במנין המצוות אל מאמר מעקבין ואין מעקבין הוא, כי לא כל מה שלא נאמר בו מעקבין, או שנאמר אין מעקבין, בפירוש שתי מצות בהכרח, אבל מה שנאמר בו מעקבין זה את זה היא מצוה אחת באין חולק, כמו שבאר בתחלה, והתבונן כי הוא דק, ובחיי כי לשונו ז"ל בסוף השורש איננו ברור, והנבון בו ראוי להתנצלות לקושי מה שנוציא מהם.

אמנם הוכחתך ממאמרם בתכלת ולבן, כי תכליתם אחד, ועל כן שניהם מצוה אחת, והיה ראוי מזה לפי מה שנראה לך, כי ימנו שתי מצות של תפילין מצוה אחת כאשר זכרת, זהו טעות, וזה כי יהיה ראוי לפ"ז כי כל המצות אשר יהיו תכליתם אחד מצוה אחת, והיה א"כ התר"ג מצות נמנות במצות מועטות, כי תכלית מאכלות אסורות והתקדשתם והיייתם קדושים, וכמוהם כל תר"ג מצוה אחת או שתי מצות, מפני כי תכלית כולם האהבה והיראה, ככתוב בתורה אם לא תשמור לעשות וכו' ליראה את השם וכו' ואמר עוד כי אם שמור תשמרון וכו' לאהבה את ה' וכו', וזה לא דבר, כי אלו שתי מצות של תפילין מחולקים. ואף שהמה לתכלית אחד, ולבן ותכלת בעבור היותם שתיים לתכלית אחד מדובקים, הלא תראה כי המה אמרו בפירוש בתפילין שהמה שתי מצות, ובלבן ותכלת כי שתיהן מצוה אחת.

ואמנם סמיכתך על ברכת תפילין משל יד ושל ראש שהיא ברכה אחת, הוא טעות ממך, וראיה כנגדך ולא לך, כי הברכה לשל ראש היא אחרת משל יד, וכאשר לבש תפילין של יד לבדה יברך להניח תפילין, וכאשר לבש תפילין של ראש לבדה יברך על מצות תפילין, במדרגת ברכת הזבח והפסח, ונעתק הראיה מהיות לנגד ושבח לו [להרמב"ם]. ואשר הטעם בזה הוא, כי כאשר לבש האדם שתיים כאחת יברך ברכה אחת, והיא של יד, והסבה בזה כי חיוב הברכות על המצות הוא מדרבנן, ורבנן אשר חיובו הברכות על המצות הסתפקו בשתי המצות כאשר עשו שתיהן יחד בברכה אחת, לחבוב זאת המצוה וגדולתה: וזה הוא כי הם ז"ל אסרו הדבור בין לבישת תפלה של יד ושל ראש, וקראו זאת עבירה, כמו שאמרו בפירוש שח בין תפלה לתפלה עבירה היא, והשתדלו למנוע הדבור בין שתיהן, וחיוב הדבוק בשתייהן בזה, שהשליכו הברכה הדבוקה לאחת משתייהן, והספיקו בברכה הנאמרת על הראשונה משתייהן, ר"ל תפלה של יד. ולולא זה לא היתה פוטרת ברכה של יד את של ראש. וא"כ נתבאר כל זה והבננו כל הספיקות אשר למעלתו הרמה - ירוממה האל ית' - בשרשים האלה, והודענו התשובות על כל חלק מהחלקים, ובארנו כל מה שהיה אצלנו בעניניהם די והותר.

הכתב והקבלה במדבר פרשת שלח פרק טו

(לט) והיה לכם לציצית. אמר והי' בלשון יחיד מלמד שהתכלת והלבן אעפ"י שאין אחד מהם מעקב את חברו אינם שתי מצות אלא מצוה אחת (רמב"ם פ"א מציצית ה"ה והוא מן הספרי מובא במגדל עוז שם. ולא מצאתיו בספרי שלפנינו). וארבע ציציות (תנן במתני' ספ"ג דמנחות) מעקבים זו את זו שארבעתן מצוה אחת, והעיר בת"ט דלא אמרו בגמ' מנלן הא, ונ"ל שיצא להם זה מדאמר וראיתם אותו בלשון יחיד, יורה שארבעתן כאחת נחשבים. ויתכן דלכוונה זו כל ג' פעמים הוזכר בפרשה ציצית הם חסרים יו"ד בתראה, וזה יורה על התאחדותם יחד:

Specifically in the Context of Tzitzit, what is strange about the Gemara?

חידושי הרשב"א מסכת מנחות (מיוחס לו) דף לו עמוד ב

מאי בינייהו, מ"מ בין למר ובין למר בעינן ד' ציציות כדכתיב על ארבע כנפות כסותך, ל"ה. וקשיא מאי בעי מאי איכא בינייהו הא כיון דפליגי ר' ישמעאל וקאמר דארבעתם ארבע מצות אלמא אתי לפלוגי את"ק דאמר דמעכבות זו את זו מפני שהם מצוה אחת ואתא איהו למימר דמפני שהם ד' מצות דאינן מעכבות זו את זו ואם אין לו ד' ציציות שיניח ב' ציציות או ג' כדאמר' [לח, א] גבי תפילין שתפילה של יד אינה מעכבת של ראש מפני שהם ב' מצות. ונ"ל דאפי' לר' ישמעאל לא קיים מצות ציצית אם אין בטלית ד' ציציות כדפירש"י דפי' בין למר בין למר בעי ד' ציציות כדכתיב על ד' כנפות כסותך ר"ל כשהזהיר רחמנא על הגדילים בעי ד' ציציות על ד' כנפות משמע דאי ליכא ד' ציציות לא קיים מצות גדילים כלל ומאי דקאמר ר' ישמעאל ארבעתן ארבע מצות לא אמר הכי לגבי דנימא דלא [י] עכבו זה את זה דא"כ הו"ל למימר הכי ר' ישמעאל אומר אינן מעכבות זו את זו שארבעתן ד' מצות אלא סבר דמעכבי אהדדי ואפי' דד' מצות מ"מ קפיד קרא דלהוו אהדדי אלא קאמר ר' ישמעאל דהם ד' מצות לומר ד [כ] שקיימם קיים ד' מצות ולת"ק כשקיימם לא קיים אלא מצוה אחת אבל לכ"ע מעכבי ולכך בעי מאי בינייהו כיון דמעכבי דאי משום נפקותא דאיכא בינייהו דלמר קיים מצוה אחת ולמר קיים ד' מצות ליכא נפקותא דמה לנו בהכי ולכך קאמר סדין בציצית איכא בינייהו דלגבי האי מהני דהו"ו ד' מצות ואי נפיק בב' ציציות בסדין לא לקי משום כלאים ואף על גב דלא קיים ליה מצות ציצית מ"מ להכי שוינהו קרא לכל חד וחד מינייהו מצוה באפי נפשה לגבי דלא לילקי משום כלאים דהואיל דכל אחת מצוה בפני עצמה היא לכשיהיו שם ד' השתא (כמי) [נמי] דליכא אלא ב' מ"מ כל חדא מצוה היא ולא לקי.

חידושי הרשב"א מסכת מנחות (מיוחס לו) דף לו עמוד ב

ד' ציציות מעכבות זו את זו מאי בינייהו. וא"ת דפליג ר' ישמעאל וסבר דאין מעכבות ואם אין לו כדי ד' ציציות שיניח ב' ציציות או ג' כדי כדאמר' גבי תפילין של יד אינה מעכבת של ראש. ונ"ל דאפי' לר' ישמעאל לא קיים מצוה אם אין בטלית ד' ציציות כדפרש"י דפי' בין למר בין למר בעי ד' ציציות דכתי' על ד' כנפות כסותך משמ' כשהזהיר על הגדילים בעי ד' על ד' כנפות משמ' דאי ליכא ד' לא קיים מצוה כלל. ומאי דקאמר ר' ישמעאל ארבעתן ארבע מצות לא לגבי דלא יעכבו זה את זה דא"כ לימא ר' ישמעאל אומ' אינן מעכבות זו את זו שארבעתן ד' מצות אלא סבר דמעכבי ואף על גב דד' מצות הן מ"מ קפיד קרא דלהוו אהדדי אלא סבר דכשקיימם קיים ד' מצות. ולת"ק [כ] שקיימם לא קיים אלא חדא מצוה אבל לכולי עלמא מעכבי ולכך בעי מאי בינייהו כיון דמעכבי דאי משום דקיים ד' מצות או קיים מצוה אחת מה לנו בזה. ולכך קאמר סדין בציצית איכא בינייהו דלגבי הכי מהני דהו"ו ד' מצות דאי נפק ב' ב' ציציות בסדין (ו) לא לקי משום כלאים ואף על גב דלא קיים שום מצות ציצית מ"מ להכי שוינהו קרא לכל חדא מינייהו מצוה באפי נפשה לגבי דלא לקי בכלאים הואיל ומצוה בפני עצמה לכשיהיו שם ד' השתא דליכא אלא (ג) [ב'] תרי מצוה הוא ולא לקי.

חידושי הגר"ז מסכת מנחות דף לו עמוד ב

שם, בגמ' ד' ציציות מעכבות זא"ז שארבעתן מצוה אחת ר"י אומר ארבעתן ארבע מצות, ובגמ' כמה נפ"מ, וצ"ע דמ"ט לא קאמר נפ"מ היכא דאין לו אלא שלשה ציציות דלר"י דחשיב ד' מצות חייב לקשור ולרבנן הרי הוי כמו שאינו, ולכאורה מוכח מזה כהשי' דסברי דאם אין לו ציציות דאסור ללבוש הטלית, וא"כ אין נפ"מ דאפילו לר"י אסור הלבשה משום חסרון הרביעית, ואפילו לובש ג' ציציות מ"מ חייב ללבוש ד' ציציות, וצ"ע, [א"ה, עי' בחי' הרשב"א כאן שעמד בזה יע"ש מה שתירץ].

שפת אמת מסכת מנחות דף לו עמוד ב

שם מאי בינייהו כו' יש להוכיח מכאן דאסור מן התורה לילך בטלית בלי ציצית אפי' באונס שאין לו ציצית דאלת"ה טובא איכא בינייהו אם אין לו רק ג' ציציות דלת"ק אין תועלת באלו ולר"י יעשה עכ"פ ג' ציצית לאפוקי מהפוסקים דס"ל דליכא איסור בזה רק דמחויב לעשות ציצית ואי אונס היא ורחמנא פטר' מותר לילך בהבגד בלי ציצית והביאו ראי' לדבריהם מסוגיא דבסמוך דאיפסיק קרנא דחוט' ומסיק הש"ס דהוי איסור כרמלית דרבנן והלא יש איסור לילך בהבגד אך אין זה ראי' דפי' הגמ' דאיפסיק קרנא ונעשית עגולה דפטור מציצית [ומ"מ איסור הוצאה בשבת איכא אפי' היכא דהטלית פטור מציצית] אבל בגד המחויב בציצית אסור ללבוש בלי ציצית כדמשמע הכא והא דאמר' סדין בציצית איכא בינייהו הגם דבלא"ה עשה איסור דלובש בגד בג' ציצית אבל באיסור דכלאים דחמור פליגי: